

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 8, Issue 2, June 2020, p. 25-43

Received	Reviewed	Published	Doi Number
02.05.2020	06.06.2020	20.06.2020	10.29228/ijlet.43312

**Measurement and Evaluation of the Development Status and Ability of
Using Speaking Skills as a Communication Competence Area**

Ali GÖÇER¹

ABSTRACT

The most important indicator of the ability to use language effectively is the success of individuals in communication with their environment. Communication is the work of sharing the thought, the emotion experienced, any event, phenomenon or situation with the body or by using certain tools, speech and writing with the other party. Although the written expression is different from the point of view of human and society, its function and value are different verbal expression / speaking is the most basic skill in communication with practical use possibilities with the support of hand, arm and head movements, eyebrow, eyes, mouth and face movements within the dynamism of life. Speaking skills that have important functions in terms of human and society is also of great importance determining the use cases of this skill in the process of bringing individuals to education. In this regard, it is necessary to determine the gaining status of students in speaking skills by including measurement and evaluation applications as well as learning activities in educational processes. In this context, the aim of the study is to emphasize the measurement tools and assessment methods that can be used in determining the competencies they have and the competencies they exhibit in acquiring, developing and using speaking skills. For this purpose, some information is given about some measurement tools that can be used in the evaluation of speaking skill, especially the preparation and use of graded scoring keys.

Key Words: language education, speaking skills, measurement and evaluation.

**İletişimsel Yeterlik Alanı Olarak Konuşma Becerisinin Gelişim
Durumunun ve Kullanım Yetkinliğinin Ölçülüp Değerlendirilmesi**

ÖZET

Dili etkili kullanma becerisinin en önemli göstergesi, bireylerin çevresiyle olan iletişimindeki başarısıdır. İletişim, sahip olunan düşüncenin, yaşanılan bir duygunun dile getirilmek istenen herhangi bir olay, olgu ya da durumun doğrudan veya belli araçlar kullanılarak beden hareketleri, konuşma ve yazı ile karşı tarafla paylaşma işidir. Yazılı anlatımın yapılışı, insan ve toplum açısından amacı, işlevi ve değeri farklı olmakla birlikte sözlü anlatım/konuşma, yaşamın dinamizmi içerisinde el, kol ve baş hareketleri, kaş, göz, ağız ve yüz hareketleri desteğiyle pratik kullanım imkânlarıyla iletişim kurmada en temel beceridir. İnsan ve toplum açısından önemli işlevleri bulunan konuşma becerisinin eğitimle bireye kazandırılması süreçlerinde bu becerinin kullanım durumlarının belirlenmesi de büyük önem taşımaktadır. Bu bakımdan eğitim süreçlerinde öğrenme etkinlikleri yanında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına da yer verilerek öğrencilerin konuşma becerisine yönelik kazanımları kazanma durumunun belirlenmesi gerekir. Bu kapsamda araştırmanın amacı, konuşma becerisinin kazandırılması, geliştirilmesi ve kullanılması konusunda öğrencilerin sahip oldukları yeterlik ve sergiledikleri yetkinliklerin belirlenmesinde kullanılacak ölçme araçları ve tercih edilebilecek değerlendirme yöntemleri üzerinde durmaktır. Bu amaçla konuşma becerisinin değerlendirilmesinde kullanılacak bazı ölçme araçları, özellikle de dereceli puanlama anahtarlarının hazırlanması ve kullanımı hakkında bazı bilgiler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: dil eğitimi, konuşma becerisi, ölçme ve değerlendirme.

¹ Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, E-posta: gocer@erciyes.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-6880-2611>

Giriş

İnsanların duygularını, düşüncelerini, isteklerini, hayallerini karşısındakilere anlatma eylemi olan konuşma, bireyin toplum içinde yaşamasının bir sonucudur (Sargın, 2006: 7). İnsanların birbirleriyle iletişimini sağlayan temel beceri alanı konuşmadır. İnsanlar, hayatlarının kayda değer bir kısmını konuşarak geçirirler (Arı, 2013: 161). Bireyler yaşadığı toplum içinde etkileşimde bulunduğu insanlarla duygu, düşünce, istek ve beklentilerini anlatma ihtiyacı duyarlar. Bu ihtiyacın giderilmesinin farklı yolları vardır. Yazma, konuşma, ıslık çalma vb. başka yollar anlaşma ve paylaşma bu ihtiyacı gidermenin en etkin yollarındandır. İnsanı diğer varlıklardan ayıran en temel niteliği konuşması ve iletişimini anlaşma aracı olan dilin verdiği imkânları kullanabilmesidir.

İnsanların birbirleriyle olan ilişkilerini sağlayan en temel yol, konuşma ve dinleme becerilerinin etkileşimsel olarak kullanıldığı iletişim kanalıdır. İletişim, konuşmacının haliyle ve diliyle ortaya koyduğu duygu, düşünce ve isteklerin sesin yapısı, tonu, vurgusu, konuşmacının yüz ifadesi, beden hareketleri vb. unsurları da dikkate alarak alıcı tarafından anlaşılması, anlamlandırılması ve uygun bir tepki vermesiyle gerçekleşmektedir. Bireyler arası iletişimin sorunsuz gerçekleşmesi için kaynak ve alıcının konuşma ve dinleme becerileri bakımından belli düzeyde bir bilgiye ve yetkinliğe sahip olması gerekir. Bunun için bireylerin hem sosyal, kültürel, iletişimsel farkındalıkları hem de yaşamlarındaki verimlilik açısından eğitimlerinde belli bir donanuma erişmiş olmaları gerekmektedir. Bireylerin iletişim becerisini etkili kullanabilmeleri ve yaşam kalitesini yüksek tutabilmelerinde özellikle konuşma becerisiyle ilgili yetkinliği önemli bir yer tutmaktadır. Bu iletişim yetkinliği bireylerin mesleki ve sosyal yaşamlarındaki verimliliğin ve başarının yolunu açmada da kayda değer avantajlar sunabilmektedir.

Dinleme ve konuşma iletişimin iki ana unsurudur. İnsanoğlunun günlük hayatta en fazla kullandığı sözlü iletişimin gerçekleşmesi için bir kaynak yani konuşmacı ve bir de alıcı yani dinleyici olması gerekir (Şimşek, 2004, 107). Bundan dolayı özellikle ilkökul ve ortaokullarda verilen dil eğitimi, bu iki becerinin birlikte ve birbirini bütünleyen bir yaklaşımla yürütülmelidir.

Amaç ve Kapsam

Bu çalışmanın amacı, dil eğitimi süreçlerinde konuşma becerisinin kazandırılması, geliştirilmesi ve kullanılması konusunda öğrencilerin sahip oldukları yeterlik ve sergiledikleri yetkinliklerin belirlenmesinde kullanılacak ölçme araçları ve tercih edilebilecek değerlendirme yöntemleri üzerinde durmaktır. Bu amaçla öğrencilerin konuşma becerisine yönelik kullanım durumlarının belirlenmesi sürecinde takip edilecek yöntem ve kullanılacak bazı ölçme araçları hakkında bilgiler verilmiştir. Özellikle süreçteki öğrenci performansının belirlenmesinde işlevsel değere sahip dereceli puanlama anahtarlarının hazırlanması ve kullanımına yönelik bazı açıklamalar yapılmıştır.

Konuşma Becerisinin Unsurları ve İletişimsel Değeri

Konuşma, dil kullanılarak iletişim kurma yolu (Demirel, 1999: 40); sosyal çevrede, sosyal ilişkilerde bilgileri, gözlemleri, izlenimleri, duyguları, düşünceleri dil aracılığıyla anlatma becerisidir. Erdem ve Deniz'e (2008: 78) göre, konuşma zihinde başlayan ve düşüncelerin sözle ifade edilmesiyle tamamlanan bir süreçtir. Bu sürece zihinsel işlemlerle başlanmakta ve öncelikle aktarılabilecek bilgiler sıralama, sınıflama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma gibi çeşitli zihinsel işlemlerden geçirilmekte ve düzenlenen bilgiler beden dili ile desteklenerek aktarılmaktadır.

Bir olayın, bir insanın duyu organlarını uyarması durumunda o insanda sinirsel oluşumlar başlar. Beyin uyarılır ve sözcüklerle düşüncemiz oluşur. Bu düşünce fiziksel oluşumlarla birleşerek karşımızdaki insana iletilir. Bu ileti karşımızdaki insanın duyu organlarını uyararak o insanda sinirsel oluşumları başlatır. Bu oluşumlar karşımızdaki insanın beynine geçerek burada duyular ve gerilimler meydana getirir. Bunlar kelimelere dönüşerek karşımızdaki insanın düşüncesini oluşturur. Bu düşünce fiziksel oluşumlarla birleşerek konuşma eylemine dönüşür. Bu, bizi veya başka birini uyarır ve konuşma bu şekilde sürer gider (Arhan, 2007: 20).

Konuşmanın fiziki ve zihinsel unsurları

Yalçın (2002) konuşmanın fiziki ve zihinsel unsurlarını şu şekilde vermektedir:

Konuşmanın Fiziki Unsurları

- Görme ve İşitme
- Ses (soluk alış verişi, boğumlama, telaffuz, cümle yapısının motorize olması)

Konuşmanın Zihinsel Unsurları

- Bellek geliştirme
  - ⊗ Dikkat ve konsantrasyonu toplayarak algılama gücünü artırma,
  - ⊗ Algılama ve dikkat süresini olabildiği kadar daha uzun bir süreye yayma.
- Dinleme yeteneğinin geliştirme
  - ⊗ Dinlenen bilgileri beyinde belli bir sıraya dizerek saklama
- Belirli bir sıralama ile anında ve herhangi bir yardım almadan eksiksiz ve doğru konuşma becerisi kazanma.
- Hazırlıksız konuşma eğitimi yapma.

Ünalın (2001), etkili ve güzel konuşmada üslubun önemine dikkat çekmiş ve aşağıdaki unsurları sıralayarak güzel konuşmada vücut dilinin önemini altını çizmiştir:

- Bedenin duruşu
- Kol kavuşturma
- Omuzların durumu
- Elleri bedenin arkasında tutma
- Baş ve yüz
- Eller, kollar ve parmaklar
- Bacaklar ve oturma düzeni.

Konuşmayı etkileyen etkenleri; 'Dinleyicilerimizi tanıyor muyuz?', 'Hangi ortamda konuşacağız?' ve 'İyi bir konuşmacının niteliklerini taşıyor muyuz?' soruları bağlamında ele alıp irdeleyen Özdemir (2011) de konuşmanın dokusu ve örüntüsü ile ilgili olarak şunları sıralamaktadır:

- Sesin amaca göre kullanımı
- Türkçenin ses dizgesinin tanıma
- Sözcük ve cümlelerin hakkını verme, sese ve söyleyişe duygu değeri katma, sözcük ve cümle vurgusu
- Konuşma dilinin özelliklerini bilme, konuşma dili işitilmek için olduğundan dinleyicilerin durumuna uygun olması.

Bireyler arası etkileşim sürecinde transferleri sağlayan temel kanal, iletimde amaca hizmet eden etkili yol olan konuşma becerisini etkili bir şekilde kullanabilmektir. Konuşma becerisi, bireylerin okul öncesi dönemde edindikleri, örgün eğitim kurumlarında verilen sistemli eğitim etkinlikleriyle geliştirilmeye çalışılan temel bir dil becerisidir. Kazandırılan konuşma becerisi sayesinde bireyler, çevresindekilerle etkileşim içerisine girebilmekte ve içinde bulunduğu toplumda iyi bir iletişim kurabilmektedirler.

İletişim, bir düşüncenin, bir duygunun yüz anlatımı, el, kol, baş hareketleri, konuşma ya da yazı, telefon, radyo, televizyon gibi bildirişim gereçlerinden yaralanarak bir kimseden başka bir kimseye iletimidir. Bireyler, kümeler ve toplumlar arasında söz, yazı, görüntü, el, kol hareketleri, vb. simgeler aracılığıyla düşünce, dilek ve duyguların karşılıklı olarak iletilmesini sağlayan bir etkileşim; ortak anlamların paylaşılması sürecidir (Demirel, 2005).

Türkçe Öğretim Programında Yer Verilen Konuşma Becerisi Kazanımları

Türkçe Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili dil becerilerini ve zihinsel becerileri kazanmaları, bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmeleri, etkili iletişim kurmaları, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde bilgi, beceri ve değerleri içeren bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programı; dil becerilerinin ve yeterliliklerinin geliştirilmesini, diğer tüm alanlarda öğrenme, kişisel ve sosyal gelişme ile mesleki becerileri edinmenin ön şartı olarak kabul etmektedir (MEB, 2019).

Konuşma becerisi, başta aile ortamı olmak üzere yaşanan sosyal çevrenin sunduğu doğal imkânlar ile edinilen ve örgün eğitim döneminde sistemli eğitim etkinlikleriyle geliştirilen bir yeterlik alanıdır. Bu bakımdan çocukta var olan konuşma yeteneği okul öncesi dönemde aile ve sosyal çevre ortamında gözlem ve kullanıma dayalı olarak ortaya çıkmaya başlar. Daha sonra verilen uygulamalı dil eğitimiyle kullanım yeterliği kazandırılır. Öğrencilere kazandırılan konuşma becerisinin geliştirilmesi ve kullanım yetkinliğinin artırılmasında özellikle sınıf eğitimcilerine ve Türkçe öğretmenlerine model olma ve uygulamalarla deneyim kazandırma bağlamında büyük iş düşmektedir.

Türkçe öğretim programında iletişimle ilgili olarak şu ifadeler yer verilmektedir: Düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama, eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır. Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce ve görüşleri kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre anlama, dile getirme ve yorumlama becerisine dayalıdır (MEB, 2019).

Öğrenci performansı ile ilgili verilen her türlü kararın geçerli ve güvenilir olması gerekmektedir. Öğrenciye ilişkin değerlendirmelerin geçerliği uygulanan performansa dayalı etkinliğin ve puanlama anahtarının öğrenme alanı ve kazanımlarla örtüşmesiyle artırılabilir (Gültekin, 2012). Buna göre, konuşma becerisiyle ilgili performans değerlendirme sürecinde öğretim programında ilgili beceriye yönelik olarak listelenen kazanımların göz önünde bulundurulması gerekir.

Türkçe (1-8. sınıflar) öğretim programında konuşma becerisi için belirlenen kazanım (tüm sınıfları kapsadığından sadece 8. sınıf kazanımları) ve açıklamaları aşağıda verilmiştir (MEB, 2019: 47):

T.8.2. KONUŞMA

T.8.2.1. Hazırlıklı konuşma yapar.

a) Öğrencilerin düşüncelerini mantıksal bir bütünlük içinde sunmaları, görsel, işitsel vb. destekleyici materyaller kullanmaları, sunu hazırlamaları sağlanır.

b) Öğrenciler araştırma sonuçlarını sempozyum, panel, forum vb. ortamlarda sunmaya teşvik edilir.

T.8.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar.

T.8.2.3. Konuşma stratejilerini uygular.

Yaratıcı, güdümlü, empati kurma, tartışma, ikna etme ve eleştirel konuşma gibi yöntem ve tekniklerinin kullanılması sağlanır.

T.8.2.4. Konuşmalarında beden dilini etkili bir şekilde kullanır.

T.8.2.5. Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

T.8.2.6. Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.

T.8.2.7. Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.

Türkçe Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı

Öğretim programında öğrencilerin belirlenen kazanımlara ulaşma durumlarının belirlenmesi amacıyla ölçme ve değerlendirme yaklaşımına yönelik açıklamalar verilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin konuşma becerisine yönelik performanslarının belirlenmesinde takip edilecek süreç temelli ölçme değerlendirme yaklaşımına değinilmiştir. Buna karşın yapılan bazı araştırmalara göre uygulayıcıların konuşma becerisinin değerlendirilmesiyle ilgili programda üzerinde durulan değerlendirme araç ve yöntemlerini dikkate almadıkları anlaşılmaktadır. Örneğin; Karakoç Öztürk ve Altuntaş (2012), yaptıkları bir araştırmada öğretmenlerin hiçbirisinin konuşma becerisini değerlendirmek için programda da yer alan konuşma becerisini gözlem formunu kullanmadıkları; öğretmenlerin, öğrencilerin yaptığı konuşmalar esnasında onları sözel olarak uyardıklarını ve konuşma becerisine yönelik bir puan vermedikleri sonucuna ulaşmıştır. Arhan (2007) da çalışmasında, 'Öğretmenlerin %93,9'unun konuşma eğitiminde ölçme ve değerlendirmeyi bilimsel olmayan ölçütlerle yaptıkları görülmektedir. Anketteki ölçme ve değerlendirme sorusuna verilen farklı cevaplardan anlaşılıyor ki bu konuda öğretmenler çok yetersiz kalmaktadır.' şeklinde bir sonuca ulaşmıştır.

Hiçbir insan bir başkasının birebir aynısı değildir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin 'herkese uygun', 'herkes için geçerli ve standart olması' insanın doğasına terstir. Bu sebeple ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkelerden bazılarını aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür (MEB, 2019):

- Eğitimin ayrılmaz bir parçası olan ölçme ve değerlendirme uygulamalarında ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
- Bireysel farklılıklardan dolayı bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir.
- Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

- Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir ve çok odaklı ölçme değerlendirme esastır.
- Eğitim sadece 'bilme (bilişsel)' için değil, 'hissetme (duygu)' ve 'yapma (eylem)' için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.

Konuşma Becerisinin Kazanım, Gelişim ve Kullanım Durumlarının Değerlendirilmesi

Öğretim yöntembiliminde konuşma değerlendirmesi en zorlu görevlerden biri olduğu çok iyi bilinen bir gerçektir. Bunun sebebi uygun 'iyi konuşma yeteneği' kavramı fikrinin ve gerçek ortamda konuşmacının iletişim yeteneğini verimli bir şekilde değerlendirebilecek etkinliklerin eksikliğidir (Lozovska-Güneş, 2010: v1). Çerçi (2015: 200), 'öğrencilerin konuşma becerisini ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yaptığı bir araştırmasında, öğretmenlerin, öğrencilerin konuşma becerisine yönelik çeşitli etkinlikler yaptıklarını ancak, bu etkinlikleri değerlendirmeye yönelik herhangi bir çalışma yapmadıkları' sonucuna ulaşmıştır. Göçer'e göre de öğrencilere konuşma becerisinin kazandırılması amacıyla okullarda gerçekleştirilen konuşma eğitimi çalışmaları amaçlı, planlı ve sistemli bir şekilde yapılmamaktadır (2018: 231). Konuşma becerisinin gelişimini sağlamaya yönelik gerçekleştirilen etkinliklerin el yordamıyla yürütülmesi gibi bu becerinin gelişim ve kullanım durumunun belirlenmesinde yapılması gereken değerlendirme çalışmaları da genellikle ihmal edilmekte veya amaca hizmet edecek nitelikte tam olarak planlı ve bilinçli bir şekilde yürütülememektedir.

Dil becerilerinin her biri bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda farklı düzeyde yeterlik gerektirdiği için geliştirilme ve değerlendirme süreçleri de farklılık gösterebilmektedir. Konuşma becerisine yönelik kazanım, gelişim ve kullanım yetkinliğini belirlemeye yönelik çalışmalar, öğrencilerin etkinliklerde sergiledikleri performansların, süreç değerlendirme yaklaşım, yöntem ve araçları çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. Bu kapsamda, ilgili beceri alanına yönelik olarak gerçekleştirilen eğitim etkinliklerine öğrencilerin süreç içinde sergiledikleri performansların değerlendirilmesinde performansa dayalı değerlendirme anlayışı öne çıkmaktadır.

Performansa Dayalı Değerlendirme

Performansa dayalı öğrenmenin temeli öğrencilerin bir şeyi derinlemesine anlayabilmelerinin gelişimini içermektedir. Buradaki fikir öğrencileri uzun bir süreç içerisinde uygulamalı alıştırmalara anlamlı bir şekilde dâhil etmektir. Performansa dayalı değerlendirmede öğrencilerden kazanılan bilgi ve becerileri uygularken anladıkları şeyleri sergilemeleri beklenmektedir (McMillan, 2015: 265).

Performans değerlendirme beceri geliştirmeye dönük öğretimin bir unsurudur. Öğrencilerin becerilerini kullanarak ortaya koydukları çalışmaların, ürünlerin değerlendirilmesi sürecidir (Başol, 2013: 113). Performans değerlendirme, öğrencilerin eğitim süreçlerinde bir beceri ile ilgili kazandığı bilgi ve birikimi somut ürüne veya gözlemlenebilir bir davranışa dönüştürerek görünür kılabilmede yeterlik ve yetkinlik durumlarını belirleme çalışması denilebilir.

Performansa dayalı değerlendirme, bireyin bilgi ve becerisini günlük yaşamda karşılaştığı problem durumlarında (çözüm seçeneklerini) ortaya koyabilme çabasının belirlenmesinin amaçlandığı değerlendirme biçimidir. Performans değerlendirmeye karar verildiğinde yapılması gereken ilk iş ölçülecek performans ve bileşenlerinin ayrıntılı bir biçimde tanımlanmasıdır. Geleneksel değerlendirme yöntemlerinde çoğunlukla öğrencinin ne bildiği ile ilgilenilirken, performansa dayalı

değerlendirmede öğrencinin gerçekte neler yapabileceğine yani yeteneğine odaklanılır. Sadece ürün değerlendirmeye odaklanan geleneksel yöntemlerin aksine, performans değerlendirmede hem ürün hem de öğrencinin ürünü ortaya koyarken geçirdiği sürece ilişkin değerlendirme yapmak mümkündür (Şahin, 2019). Öğrencilerin öğrenmesinin gerçek anlamda yoklanmasının ancak, ürünle birlikte sürecin işe koşularak sağlanabilmektedir. Bu süreç, temelde öğrencilerin kendilerine verilen bir sorumluluğu/işi başarabilmek için birçok alandaki bilgi, beceri ve deneyimlerini işe koşması esasına dayanır (Birgin ve Küçük, 2012: 164).

Performans değerlendirme, öğrencilerin bir konudaki bilgi ve becerilerini yansıtma fırsatı veren, ürünün ve sürecin değerlendirilmesinde sıklıkla kullanılan çalışmalardır. Performans değerlendirme süreci, önceden tanımlanmış ölçütlerle öğrencinin bir beceriyi ne düzeyde gerçekleştirdiğini değerlendirme etkinliklerini kapsar (Bıçak, 2014: 199).

Konuşma Becerisinin Değerlendirilmesinde Göz Önünde Tutulması Gereken Bir Alan: Psikomotor Beceri Alanı

Performans ölçülmesi, öğrencilerin, anlamlı ve ilgi çekici görevlere ve etkinliklere dayalı olarak bilgi, beceri ve yeteneklerini kullanmalarına, uygulamaya yansıtma fırsatı olanak tanıyan bir ölçme biçimidir (Brualdi 2002, akt. Yaşar, 2014: 158). Performans aslında devinsel davranışlarla ilgilidir ve süreç, ürün veya hem süreç hem üründen oluşur. Dolayısıyla performans ölçme bilişsel, psiko-motor, duyuşsal bilgi, beceri, duygu ve sosyal bilgi ve becerilerin (örneğin iletişim becerisi, sınıfın sosyal yapısı) ölçülmesi gibi geniş bir alanı kapsamaktadır (Tekindal, 2014: 165).

Performans dayanaklı değerlendirmede, öğrencilerin günlük yaşam durumlarına uygun bir süreci tamamlamaları ya da bir ürün ortaya koymaları beklenmektedir. Okullarda performans değerlendirmenin yapılacağı ortak alanlardan iletişim becerileri kapsamında konuşma yapma, yönergeleri takip etme vb. çalışmalar (Gültekin, 2012) gösterilebilir.

Performansa dayalı değerlendirme başlıca dört tip öğrenme hedefi için kullanılmaktadır: derinlemesine anlama, mantıklandırma, yetenekler ve çıktılar. Öğrencilerin iletişim, sunum ve psikomotor becerileri de sergilemeleri beklenmektedir. Bu hedefler ideal olarak performansa dayalı değerlendirmeye uymaktadır (McMillan, 2015: 264, 266).

Öğrenme ve öğreşme süreçlerinde öğrencilerin konuşma becerisine yönelik temel ve teknik bilgileri kazanmaları, kazanılan bilgileri deneyimleyerek beceriye dönüştürmeleri ve kullanım yetkinliklerinin artırılması hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda öğrencilerin bilgi öğrenme ve beceri sergileme bağlamında konuşma becerisinin gelişim durumunun ve bu beceriye yönelik yeteneklerinin belirlenmesi amacıyla ölçme değerlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Öğrencilerin konuşma becerisine yönelik yetenekleri ve yetkinlikleri belirlenirken göz önünde bulundurulması gereken önemli bir boyut psikomotor beceri alanına ait basamaklar ve bu basamakların içerdiği davranışlardır.

Ölçme aracına karar verirken ölçmelerde çeşitlenmeye gidilmeli ve konuyla ilgili kazanımların bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor içeriğinin belirleyici olduğu unutulmamalıdır (Başol, 2013: 115). Konuşma becerisinin değerlendirilmesinde kullanılacak ölçme araçlarındaki ölçütler belirlenirken bilişsel ve duyuşsal alanlara yönelik kazanımlar esas alınmakla birlikte bu becerinin gelişim durumunun belirlenmesinde öncelikli olarak psikomotor alana yönelik kazanımlar ve kazanımların gerektirdiği becerileri içine alacak bir çerçeve oluşturulmalıdır (Göçer, 2018: 237).

Psikomotor alanın, vücut organlarının birisi tarafından yapılan ya da yapılması birden çok organın koordinasyonunu gerektiren hareketlerle becerileri kapsadığını belirten Tekin (2004), psikomotor alan basamak ve becerilerini aşağıdaki gibi sıralamıştır (s. 218-219):

- Kaba vücut hareketleri: üst organları içeren hareketler, alt organları içeren hareketler, iki ya da daha çok organın kullanılmasını gerektiren hareketler.
- İyice koordine edilmiş hareketler: el-parmak hareketleri, el-göz, el-kulak koordinasyonlarını içeren hareketler, el-göz-ayak, el-ayak-göz-kulak koordinasyonlarını içeren hareketler.
- Sözsüz iletişim davranışları: yüz ifadesi, jestler, vücut hareketleri.
- Konuşma davranışları: ses üretme, ses-sözcük oluşturma, sesin sunulması, ses-mimik-jest koordinasyonunun içeren davranışlar.

Dave'nin (1975) psikomotor alan davranışlarını taklit etme, manipüle etme, sergileme, uyarılma ve neredeyse doğal denecek bir serilikte gerçekleştirme olmak üzere beş basamakta ele aldığını aktaran Başol (2013: 110-111), öğrenmede psikomotor alan basamaklarını aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- Uyarılma (İdrak etme): psikomotor alanın en alt basamağını oluşturan bu basamakta bireyin ne yapacağını doğru kestirmesi gerekir.
- Hazır olma: Bireyin duygusal, fiziksel ve bilişsel bakımdan bir hareketi yapmaya hazır olmasıdır.
- Kılavuz denetiminde yapma: Bu basamakta birey bir hareketi yapmada kısmen ustalık kazanmıştır.
- Beceriye dönüştürme: Bireyin hareketi zorluk çekmeden seri şekilde gerçekleştirmesi gerekir.
- Duruma uydurma: Duruma uydurma farklı hareketleri doğru zamanda yerine getirmeyi gerektirir.
- Yaratma: Psikomotor alanın en üst düzeyinde yer alan bu basamakta birey özgün bir hareket oluşturabilmektedir.

Doğan (2016), psikomotor alanla ilgili Türkiye'deki kaynaklar incelendiğinde genellikle Simpson'un sınıflamasının tercih edildiğinin gözleneceğinin belirtmekte ve şu aşamalı sıralamayı aktarmaktadır: algılama: duyuşsal uyarılma, çevirme; kurulma: zihinsel, bedensel, duygusal kurulma; kılavuzla yapma: taklit, deneme; beceri haline getirme: kararsızlığı giderme, otomatik icra; uyum ve yaratma.

Bir performans ölçümü; öğrencilerin bir ürün oluşturması ve/veya göstermesini zorunlu kılar ve açıkça belirlenmiş kriterlere bağlı olarak öğrenci çalışmalarının niteliğini belirlemede kullanılır. Öğrencilerin bilgilerini kullanarak bir şeyler yapmasını gerektiren bir performans ölçümü, görev ve puanlama ölçeği şeklinde iki kısımdan oluşur (Nitko & Brookhart, 2016: 246).

Performans ölçme araçlarını oluşturmada Tekindal (2014: 196) da şunları belirtmektedir: Performans ölçme, doğrudan gözlemlenilen, kompleks bilişsel, devinişsel, duyuşsal, sosyal becerilerin kullanımını gerektiren eğitimsel amaçlara hizmet etmelidir. Performans ölçmek isteyen öğretmenler için araç oluşturmanın basamakları şunlardır:

- Ölçmek için performansı tanımlama,
- Dereceleme (cevap kategorileri) ve kriterleri (ölçülecek özellikler, kazanımlar) tanımlama,
- Puanlama.

Konuşma Becerisinin Ölçülüp Değerlendirilmesinde Kullanılabilecek Ölçme Araçları

Konuşma becerisi, çocuğa konuşmanın öğretilmesinden öte çeşitli amaçlar doğrultusunda, bu amaçlara ulaşmak için özel yöntemlerle araçlar kullanılarak ve konuşma becerisine özgü değerlendirmeler yapılarak geliştirilebilir (Karakoç Öztürk ve Altuntaş, 2012: 343).

Konuşma becerisiyle ilgili performans değerlendirme sürecinde kullanılacak ölçme araçlarının belli düzeyde içerik ve niteliğe sahip olması gerekir. Gültekin'e (2012) göre, yapılan değerlendirmenin geçerli ve güvenilir olması, bu aşamada kullanılan araç ve yöntemlerin doğru ve yerinde kullanılmasına bağlıdır. Bahar ve diğerlerine (2012) göre tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme uygulamalarını savunanların birçoğu, bu uygulamada kullanılacak araçların, öğrenci performansını ölçmede daha geçerli ya da daha doğru sonuçlar veren bir yöntem olduğunu savunmaktadırlar.

Dil becerilerini kullanabilme yeterliklerinin ölçülüp değerlendirilmesi süreç temelli ve performansa dayalı olması gerekir. Öğrencilerin konuşma becerisine yönelik programda belirlenen kazanımlara ulaşmış olmadıklarının ve beceri sergileme performanslarının yeterlik durumlarının belirlenmesinde süreç temelli ve performans odaklı ölçme araçları arasında gözlem kayıtları, kontrol listeleri, öz, akran ve grup değerlendirme formları ve dereceli puanlama anahtarlarından söz edilebilir. Bunların yanında özellikle proje çalışmaları, performans görevleri vb. uygulamalardaki öğrenci yetkinliğini belirlemede kullanılabilecek önemli ve işlevsel bir ölçme aracı olarak dereceli puanlama anahtarlarını da unutmamak gerekir. Aşağıda konuşma becerilerinin değerlendirilmesinde kullanılan ölçme araçlarını ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Kontrol Listeleri

Performans görevinin boyutlarının kalitesini değerlendirmek için kullanılacak bir kontrol listesi hazırlarken aşağıdaki sorulara cevaplar aranmalıdır (Nitko & Brookhart, 2016: 257):

- Değerlendirmesini yaptığınız başarılar, müfredatın içeriği ve gerçek yaşam uygulamaları açısından önemli mi?
- Değerlendirmesini yaptığınız başarılar, görevin değerlendirme bağlamı dışında uygulanması durumunda gerekli otantikliği özüne uygunluğu var mı?
- Bu görev için genel başarı kuramsal çerçevesi puanlama rubriğine uygulandı mı?
- Başarı boyutları eğitimsel yeterliğin geniş kuramsal çerçevesine uygun mu?
- Başarı boyutlarını öğrenciler, veliler ve öğretmenler anlayabilir mi?
- Başarı boyutları öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine yardımcı olabilecek yolları işaret ediyor mu?

Kontrol listesi, becerilerin, niteliklerin, hareketlerin listelerini oluşturarak hangilerinin kontrol edilip edilmeyeceğinin belirlenmesidir. Bu, bir öğrenmeyi performansa dönüştüren öğrenciyi değerlendirmek için kullanılır. Kontrol listeleri, ardışıklık içinde uygun basamakların ve uygun olmayan basamakların çeşitlerini içerir. Kontrol listelerinin içinde olası hataları (niteleyen ifadelerin) bulundurulması, öğrencilerin karşılaştığı sorunları görerek dönüt ve düzeltme açısından önemli katkı sağlayabilir. Kontrol listesi oluşturulurken; her performansın düzeyini açıkça tanımlamaya ve listelemeye, öğrencilerin yaptıkları tipik hataları listelemeye ve uygun işlem basamaklarını ve muhtemel süreç hatalarını belirlemeye ve listelemeye özen gösterilmelidir (Bıçak, 2014).

Öğrencilerin konuşma becerisinin kullanabilme yeterliklerinin ve süreç boyunca gösterdiği gelişim seyrinin belirlenmesi için yaptığı hazırlıklı ve hazırlıksız konuşmalarıyla ilgili verilerin dönem boyunca kayda geçirilmesinde kontrol listeleri ve gözlem kayıt defterleri kullanılabilir.

Gözlem Kayıtları

Esas itibarıyla devimsel nitelikteki davranışsal özelliklerin ölçülmesinde kullanılacak gelişkin ölçekler ülkemizde yok gibidir. Devimsel (psiko-motor) nitelikte olan davranışsal özellikler üzerinde doğrudan gözlem olanağı bulunduğundan elde edilen verilerin geçerliğinin yüksek olması için bu tür özelliklerin doğrudan gözlemlenmesine çalışılmaktadır (Özçelik, 2010: 94-95).

Konuşma becerisi, birtakım bilgiye dayalı, psiko-motor becerilerle zenginleştirilerek belli bir düzeyde beden dilinin kullanımıyla performans sergilemeyi gerektiren bir beceridir. Psiko-motor yeteneklerin önemli olduğu konuşma becerisinin ölçülüp değerlendirilmesinde bu becerinin sergilenme sürecindeki yeterlik ve yetkinlik durumuna bakılması gerekir. Bu açıdan bu becerinin sergilenme sürecindeki genel performansın belirlenmesinde doğrudan gözleme yoluyla tespit edilmesi önemlidir.

Bireysel veya grup etkinliklerinin uygulandığı ortamlarda öğrencilerin ortaya koyduğu gözlemlenebilir her türlü performansı izlemek ve değerlendirmek amacı ile tercih edilen gözlem tekniği, öğrenci performanslarını kısa not şeklinde anlık kaydetmede kullanışlı olabilir (Bahar vd., 2012: 115). Ancak, öğretmenlerle yapılan bir araştırmada görüşme yapılan öğretmenlerin hiçbirisinin konuşma becerisini değerlendirmek için programda da yer alan konuşma becerisini gözlem formunu kullanmadıkları sonucuna ulaşmışlardır (Karakoç Öztürk ve Altuntaş, 2012: 352).

Yangın'a (1999) göre, ülkemizde, konuşma becerisini değerlendirme konusunda, formal ölçme araçları henüz yaygın olarak kullanılmamaktadır. Öğrencilere kazandırılacak davranışların belirtildiği bir gözlem formu hazırlanarak her öğrenci için farklı derslerde yaptığı konuşma etkinlikleri dikkate alınarak doldurulabilir. Dönem içinde iki, üç kez bu form değerlendirilir. Böylece, öğretmen hangi öğrencileri için ne tür etkinlikler düzenlemesi gerektiğine karar vermede zorlanmaz. Böyle bir ölçme ve değerlendirme, bireysel öğretime uygun etkinliklerin düzenlenmesini de sağlar. Aşağıda böyle bir gözlem formu örneği yer almaktadır (s. 87-88):

Tablo I. Konuşma Becerisini Değerlendirme Gözlem Formu Örneği

Öğrencinin Adı-Soyadı:	*2	*1	*0
Kültür (İstanbul) ağzıyla konuşuyor.			
Argo sözcükler kullanmıyor.			
Sözcükleri doğru seslendiriyor.			
Sözcükleri yerli yerinde kullanıyor.			
Sözcüklerdeki ve cümlelerdeki vurguyu doğru yapıyor.			
Ses tonunu ünlemin anlamına göre ayarlıyor.			
Uygun uzunlukta ve anlaşılır cümleler kullanıyor.			
Başladığı cümleyi bitiriyor.			
Birbirini izleyen cümleleri mantıklı bir sırada sunuyor			
Sözcük ya da cümle tekrarları yapmıyor.			
'Şey' gibi gereksiz sözcükler kullanmıyor.			
Gereksiz duraklamalar yapmıyor ve 'ıı', 'eee' sesleri çıkarmıyor.			
Gereksiz jest ve mimikler yapmıyor.			

Dinleyenlerin gözlerine bakıyor.			
Toplam			
Genel Toplam			

*2: Davranışı (beceriyi) istendiği gibi gösteriyor. *1: Davranışı (beceriyi) tam olarak gösteremiyor. *0: Davranışı (beceriyi) hiç gösteremiyor.

Portfolyo, Ürün Seçki Dosyası

Son zamanlarda eğitimde kullanılan, öğrencilerin tek başına veya toplu olarak sergilemiş oldukları performansın belirlenmesinde işe koşulan alternatif değerlendirme araçlarından biri de portfolyodur. Öğrencinin bir veya birkaç alandaki başarısını ve çabasını ortaya koymak amacıyla yaptığı çalışmalarını amaçlı olarak topladığı portfolyolar, eğitimde öğrenci performansının ölçülmesinde kullanılan alternatif bir yöntemdir, Genel anlamda portfolyo, öğrencinin bir yeteneğindeki gelişimini belirlemek için süreç içindeki çabasını, ilerleyişini ve başarısını yansıtan çalışmaların sistematik olarak toplanmasıdır (Birgin ve Küçük, 2012). Konuşma becerisine yönelik öğrencinin sorumluluk aldığı bireysel veya grup etkinliklerinde sergilediği performans çerçevesinde konuşma yetkinliğini sergileyen dokümanlar konuşma becerisi portfolyosunda toplanabilir.

Öğrenen Özerkliği Bağlamında Konuşma Becerisinin Değerlendirilmesi

Dil becerileriyle ilgili yeteneklerini sergileyebilme yetkinliklerini değerlendirmeleri için öğrencilere, kendini (öz) değerlendirme, birbirlerini değerlendirmelerine (grup değerlendirme, akran değerlendirme) fırsat tanımak etkileşimli öğrenme sürecinin dinamizmi açısından önemlidir. Dil eğitiminde hedeflenen kazanımların nasıl ve ne şekilde beceriye dönüştürülebildiğinin farkındalığının kazanımları açısından gerçekleştirilen etkinliklerde sergilenen öğrenci performanslarının öğretmen değerlendirilmesine ek olarak bizzat öğrenciler tarafından da değerlendirilmesinin eğitimin amaçları ve öğrencilere kazandırılacak yetkinlikler açısından önemli eğitsel avantajlar sağlayabilmektedir.

Ölçme ve değerlendirmede öğrencinin kendisinden beklenen ve belli kazanımları elde etmesini sağlayan standartların açık bir biçimde belirtilmesi açısından öğrenciyi içine alan tüm değerlendirmeler önemli mesajlar verir. Öğrencilerin kendi değerlendirmeleri bazı durumlarda geçerliği artırabilir (Bahar vd., 2012: 115).

Konuşma becerisinin değerlendirme aşamasında, öncelikle öğrencilerin kendilerini veya birbirlerini değerlendirmeleri, hedeflenen kazanımların daha kalıcı olmasını sağlayacak, öğrencilerin konuşmayla ilgili yeteneklerini geliştirecektir (Temizkan, 2009: 107). Bundan dolayı eğitimciler, öğrencilerin konuşma becerisi ile ilgili yetkinlik durumlarının belirlenmesi sürecinde kendilerinin uyguladıkları ölçme araçları yanında öğrencileri de işin içine çeken öz, grup ve akran değerlendirme yöntem ve araçlarını da kullanmalarında yarar vardır.

Öz Değerlendirme

Öz değerlendirme ile öğrencinin, neleri öğrendiğini veya hangi alanlarda problemlerinin olduğunu belirlemesi, gözden geçirmesi, gelişimlerinin farkında olarak yaptıklarının sorumluluğunu taşıması amaçlanır. Öz değerlendirmenin önemi öğrenciler tarafından anlaşılmadığı sürece bu etkinliğin tanılayıcı veya ölçme amaçlı kullanılması fazla bir şey ifade etmez. Bu nedenle öğretmenlerin, bu yaklaşımın önemiyle ilgili öğrencilerde farkındalık oluşturması gerekir (Bahar vd., 2012).

Öğretmenin, öğrenciler hakkında kanaat oluştururken bazı dokümanları kullanır. Bunlardan bir tanesi de öğrencilerin yaptıkları etkinliklerle ilgili kendi performanslarına yönelik görüşlerini ortaya koydukları Kendini Değerlendirme Formudur. Öğretmenler bu formlardaki öğrenci görüşlerini içeren

verileri dikkate alarak öğrencinin konuya ilgisine, hazırladığı konunun içeriğine, konuşmanın anlaşılabilirlik ve sadeliğine, materyal kullanımına, iletişim gücü ve anlatımının etkileyiciliğine, zamanı verimli kullanmasına, yaptığı sunumun sonuçları konusunda sınıfı bilgilendirmesi vb. nitelik ve yeterliklere bakarak değerlendirme yapar (Göçer, 2008).

Grup ve Akran Değerlendirme

Akran değerlendirme, öğrencilerin, diğer öğrencilerin performanslarını değerlendirmeleridir. Akran değerlendirme ürün değerlendirirken bir probleme verilen cevabın değerlendirilmesi; süreç değerlendirmede ise ürünün ortaya konulduğu üretim aşamasının değerlendirilmesi şeklinde uygulanmaktadır. Akran değerlendirme genellikle özdenetim, organizasyon, araştırma, iletişim vb. becerileri içeren çalışmalarının değerlendirilmesinde etkilidir (Temizkan, 2009: 105).

Okullarda konuşma eğitiminin verildiği dersler için geliştirilmiş olan her öğrencinin ve her öğretmenin konuşma eğitimindeki gelişme düzeyini gösteren bir konuşma skor kartı çalışması hazırlanabilir. Bu konuşma skor kartında bir konuşmacının konuşması sırasında dikkat etmesi gereken bütün noktalar belirtilir. Öğrenci yapılan konuşma eğitimi sırasında arkadaşlarını ve kendini değerlendirmektedir. Aşağıdaki tabloda örnek olarak düzenlenmiş konuşma değerlendirme kartı örneği verilmiştir. Bu kart öğretmen tarafından değişik şekillerde düzenlenebilir. Burada önemli olan nokta öğrencilerin eğitimin her basamağında alınan gelişmeleri kendisinin daima adım adım izleyebilmesidir. Bu, Türkçe öğretiminin başarısının da artmasına katkıda bulunacak ve öğrenci kendisi için yapılanların etkisini yaşadıkça derse olan ilgi, sevgi ve bağlılığı artacaktır (Yalçın. 2002):

Tablo II. Konuşma Değerlendirme Kartı Örneği

Öğrencinin Adı-Soyadı:		Dereceler		
Yeterlik Alanları	Yeterlik Alanları ile İlgili Nitelikler	Zayıf	İyi	Çok İyi
Vücutun Kullanılışı	Ayakların durumu			
	Sakinlik, ellerin durumu			
	Omuzların durumu			
Yüzün durumu	Gözleri dinleyicilerin üzerinde mi?			
	Kitleyi etkileyici bir yüz ifadesi var mı?			
Sesin durumu	Kibar bir ses tonu var mı?			
	Telaffuzu net ve doğru mu?			
	Ses tonu yeterli mi?			
	Ses, dinleyicinin dikkatini dengede tutabiliyor mu?			
Metnin Özellikleri	Başlığı var mı? Konuşmacı kullandı mı?			
Değerlendirme (Toplam Puan)				
Genel Toplam Puan				

Dereceli Puanlama Anahtarı

Dereceleme ölçekleri olarak da adlandırılan dereceli puanlama anahtarları bütüncül ve analitik olmak üzere iki türlü geliştirilebilir. Bütüncül dereceleme ölçekleri öğrencinin performansı hakkında genel bir yargıya ulaşmada, analitik dereceleme ölçekleri ise performansın ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmesinde kullanılır. Analitik dereceleme ölçeği öğrencinin vurgulaması gereken önemli bilgi, beceri veya aktiviteyi planlamayı ve belirlemeyi gerektirir. Aşağıda analitik dereceleme ölçeğine formatında hazırlanmış sunu değerlendirme formu görülmektedir (Bıçak, 2014):

Tablo III. Sunu Performansını Analitik Dereceleme Ölçeği

Öğrencinin Adı-Soyadı:	Dereceler				
	5	4	3	2	1
İfadeler					
Gösteri konusunun amaca uygunluk düzeyi					
Gösteriyi isteyerek yapma/gönüllü yapma					
Gösterinin bütünlüğü					
Beden dilini kullanma					
Gösterinin grubu etkileme düzeyi					
Türkçeyi doğru ve düzgün kullanma					
Gösteriyi hedefe yönelik materyallerle destekleme					
Gösteriyi verilen sürede yapma					
Gösteri sırasında öz güvene sahip olma					
Gösteri ile ilgili sorulara yanıt verme					
Toplam Puan					
Genel Toplam Puan					

Konuşma becerisinin değerlendirilmesinde kapsamı, ölçütleri ve boyutları birbirinden farklı ölçme araçları hazırlanabilir. Aşağıda göreve özel geliştirilecek bütünsel ve analitik dereceli puanlama anahtarlarına örnekler yer almaktadır.

Göğüş'e (1978) göre, değerlendirme, öğrenciyi başarısını ve eksik yönlerini gösterir ve bunları düzeltip tamamlamaya yönelir. Eğitimde her etkinlik gibi konuşma da değerlendirilmeli ve bu değerlendirmede söylenen düşüncenin, bilginin doğru ve kabul edilebilir olması, bildirişte etkililik, anlatımda güzellik gibi niteliklere bakmak gerekir (s. 225).

Ölçütleri somut amaçlara ve ayrıntılara indirerek konuşmanın boyutlarını kapsayacak şekilde Göğüş'ün sıraladığı soru listesi (1978) temel alınarak oluşturulan aşağıdaki dereceli puanlama anahtarı öğrencilerin konuşma becerilerinin değerlendirilmesinde kullanılabilir.

Tablo IV. Konuşma Becerisini Değerlendirme Dereceli Puanlama Anahtarı

Öğrencinin Adı-Soyadı:	Sınıfı:	No:	Süreç			Sonuç
			Evet	Kısmen	Hayır	
Yeterlik Alanları	Ölçütler					
Konuyu Anlamış Olmak	Hazırlıklı bir konuşmada, yararlı bir konu seçmiş mi?					
	Hazırlıklı bir konuşmada, konuyu sınırları ve önemiyle kavramış mı?					
	Yeterli bir hazırlık yapmış mı?					
	Hazırlıksız konuşmada konuşma kavrayıp buna göre konuşuyor mu? (Bir görüşe karşılık vermek, bir soruyu yanıtlamak...)					
	Konuşması türe ve amaca uygun mu? (Yol gösterme, tanıtma, açış, konferans gibi türlerde...)					
Anlatımda Başarı	Bilgi ve belgeleri uygun bir sıra ile sunabiliyor mu?					
	Cümleleri düzgün mü?					
	Sözcükler yerinde kullanılıyor mu?					
	Sözcüklerin söylenişi ve vurgulanışı doğru mu?					
	Ağız ve argo gibi hoş görülmeleyen öğeleri çok mu?					
	Konuşma, konuya uygun bir titremle yapılıyor mu? (Ağırbaşlı, neşeli, duygulu, saygılı...)					

Dinleyicilere Saygı	Konuşurken, sorulara karşılık verirken dinleyicilere saygı gösteriyor mu?				
	Konu dışı sorular, kişiliğe yönelik düşünceler karşısında dengeli kalabiliyor mu?				
Anlatış Durumu	Dinleyiciler karşısında davranışları ölçülü, rahat mı? Sesi yeterli mi?				
<i>Değerlendirme (Toplam Puan)</i>					
<i>Genel Toplam Puan</i>					
<i>Öğretmenin Genel Görüşü:</i>					

Süreç: +: Evet; ~: Kısmen; -: Hayır. Sonuç: Yl: Yeterli; Yz: Yetersiz; N: Normal

Dereceli puanlama anahtarı, öğrencilerin çalışmalarını veya ürünlerini analiz etmek için öğretmen tarafından ya da diğer bir değerlendirici rehberliğinde geliştirilmiş, tanımlanmış puanlama tasarımıdır. Dereceli puanlama anahtarları, öğrenci çalışmalarına ilişkin olarak ölçütlerin, bu ölçütlere yönelik tanımlamaların ve başarı düzeylerinin bulunduğu bir puanlama anahtarı olup öğrencilere yaptıkları çalışmaların hangi ölçütlere göre değerlendirileceğini ve performanslarının hangi düzeydeki puana denk geleceğini gösteren puanlama araçlarıdır. Bu işleviyle öğrenci başarısı hakkında karar vererek (değerlendirme) açık ve anlaşılır bir not vermeye de katkı sağlar (Kutlu vd., 2014).

İyi ölçütler oluşturabilmek için, ürün ya da performansın en önemli boyutlarını veya özelliklerini tanımlayarak işe başlamak gerekir. Bu, öğrenci yeterliği için gerekli özelliklerin özetidir. Bu boyutların eğitimsel hedefi yansıtması yanında performansın öğretilebilir ve gözlemlenebilir boyutlarını da yansıtması gerekir (McMillan, 2015: 281).

İyi hazırlanmış bir dereceli puanlama anahtarı, öğrencilerin gerçekleştirmeyi hedeflediği çalışmaların başlangıcından sonuna kadar tüm sürecini kapsamalıdır. Dereceli puanlama anahtarlarının yönerge ve yönlendirmelerden, ölçütlere, beklenen performanstan performansın yeterliğini gösteren derecelere kadar tüm özellikleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır (Göçer, 2015: 50). Bütün bu niteliklere sahip olarak hazırlanmış bir dereceli puanlama anahtarı, öğrencilerin süreç içerisinde planladıkları çalışmalarla ortaya koydukları performanslarının belirlenmesinde kullanılacak en etkili ölçme araçlarının başında gelmektedir.

Konuşma becerisinin değerlendirilmesinde bu becerinin içeriği, diğer becerilerle olan etkileşimi, dinamikliği, fiziksel ve zihinsel unsurları, sergileme ve geliştirme süreci gibi ilgili birçok değişkenin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu açıdan konuşma becerisinin değerlendirilmesinde değişik araştırmacılar tarafından farklı boyutlarda hazırlanan form, ölçek, puanlama anahtarı vb. ölçme araçları kullanılmalıdır.

Öğretmenler, öğrencilerin konuşma becerisine yönelik yeterliklerini ölçüp değerlendirmek için bizzat kendileri de dereceli puanlama anahtarı hazırlayıp kullanabilirler. Dereceli puanlama anahtarı hazırlarken dikkat edilecek boyutlar ve derecelerle ilgili fikir edinebilmeleri için Yücel (2007: 298) tarafından hazırlanan aşağıdaki rubriğin içeriğine bakılabilir.

Tablo V. *Etkili Konuşma Rubriği Boyut ve İçerik Çerçevesi*

Nitelik	Dereceler				Puan
	1	2	3	4	
Açış ve Kapayış	Konuşmanın açış ve kapanış izleyici ilgisini çekti. Konuşmanın içeriğine, uyumlu bir açılış ve kapanış konuşması yapıldı.	Anlaşılır bir açılış ve kapanış.	Açılış ve kapanıştan biri eksik ve anlaşılabilirliği zayıf.	Açılış ve kapanış konuşmaları konuşuyla alakalı değil.	

Ses	Akıcı, vurgulu ve değişken ses tonu dinleyicinin dikkatini çekti.	monoton değil, değişken, vurgu kullanılıyor ancak konuşma akıcı değil.	Konuşmanın bir kaç bölümünde vurgulamalar ve değişken ses tonu kullanılıyor.	Ses monoton, vurgu az, akıcılık yok.
Vücut Dili	Rahat ve doğal beden hareketleri. Konuyu yansıtan, dinleyicilerin gözlerinde canlandırmalarına yardım eden ve duygulanımı doğru yansıtan jest ve mimikler.	Hareketler ve mimikler sözel ifadeleri tamamlıyor ancak dinleyicinin zihninde olayı canlandırmalarına yardım eden jest ve mimikler.	Çok az vücut hareketi, jest ve mimikler.	Vücut hareketsiz, jest ve mimik yok.
Göz Teması	Bütün dinleyicilerle göz teması kuruluyor. Dinleyiciler konuşmalı dikkatle izliyor.	Gözler zaman zaman sadece belli bir dinleyici bölümüne odaklanıyor.	Dinleyicilerle çok fazla göz teması kullanılmıyor.	Dinleyicilere bakmıyor. Bakışlar tavana, yere veya notlara yoğunlaşıyor.
Zaman Kullanımı	Zaman iyi kullanıldı. Konuşmanın her bölümüne uygun zaman ayrıldı.	Sonuca bağlama çok çabuk oldu veya giriş çok uzun tutuldu.	Bazı bölümler atlandı.	Gereksiz laf kalabalığı, zamanı geçirme taktikleri ve konudan kopma.
<i>Toplam</i>				

Tablo VI. Konuşma Becerisinin Değerlendirilmesinde Hazırlanabilecek Genel ya da Göreve Özel Analitik Puanlama Anahtarları Ölçütleri ve Boyutlarına Göre Derece İçerikleri*

Ölçütler	Başarı Derecesi ve Açıklaması				Başarı Puanı
	4 (Çok İyi)	3 (İyi)	2 (Orta)	1 (Geliştirilebilir)	
Plan Fikri (Konuşmanın organizasyonu: giriş, gelişme ve sonuç düzeni)	Konuşmaya etkili bir girişle başlamakta, konuşmasını canlı bir şekilde sürdürmekte ve deyim, atasözü, özdeyiş, şiir vb. bir edebî ürün kullanarak etkili bir ifade ile bitirmektedir. Konuşma düzeni ile ilgili ölçütü tam anlamıyla karşılamaktadır. (16-20)	Konuşmaya iyi bir girişle başlamakta ve sürdürmektedir. Konuşmasını deyim, atasözü, özdeyiş, şiir vb. bir edebî ürün kullanarak iyi bir şekilde bitirmektedir. Küçük eksikliklerin giderilmesiyle konuşma becerisiyle ilgili çok daha iyi plan fikrine sahip olabilir. (11-15)	Konuşmaya normal bir girişle başlamakta, sürdürmekte ve bitirmektedir. Konuşma becerisi ile ilgili bazı eksiklikler giderilirse Konuşma becerisinin etkin kullanılması sağlanabilir. Bu amaçla verilecek öneri ve iyileştirme çalışmalarına ihtiyaç vardır. (6-10)	Konuşmaya başlamakta fakat duygu ve düşüncelerini belli bir düzen içerisinde ifade edememektedir. Konuşma düzeni ile ilgili ölçüt ile ilgili önemli eksiklikler bulunmaktadır. Eksikliklerin giderilmesiyle konuşmalarının belli bir düzen içerisinde yapılması sağlanabilir. (1-5)	
Dil Bilgisi Konu ve kurallarına hâkimiyet	Zengin bir kelime kadrosunu anlamlarına uygun ve net bir sesletimle kullanmaktadır. Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerine yer verir. Konuşmalarında bilinçli bir sözcük	Kullandığı kelimeleri anlamlarına uygun ve iyi bir sesletimle kullanmaktadır. Konuşmalarında geçiş ve bağlantı ifadelerine yer verir. Konuşmalarında sözcük seçimi ve cümle kurgusunu iyidir. Dilbilgisel	Az da olsa kullandığı kelimeleri anlamlarına uygun ve normal bir sesletimle kullanmaktadır. Konuşmalarında az da olsa geçiş ve bağlantı ifadelerine yer verir. Konuşmalarında sözcük seçimi ve cümle kurgusunu normal	Kelimeleri normal bir sesletimle kullanamamakta ve konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerine yer verememektedir. Konuşmalarında sözcük seçimi ve cümle kurgusunu beklentiye	

	seçimi ve iyi bir cümle kurgusunu vardır. Dilbilgisel kurallarını uygulama yeterliği çok iyi. (16-20)	kurallarını uygulama yeterliği iyi. (11-15)	denilebilir. Dilbilgisel kurallarını uygulama yeterliği orta düzeydedir. (6-10)	karşılammaktadır. Dilbilgisel kurallarını uygulama yeterliği geliştirilebilir. (1-5)
Dili Kullanabilme yeterlik ve yetkinliği	Empati kurma, ikna etme, eleştirel konuşma gibi tekniklerle konuşma stratejilerini uygulamaktadır. Anlaşılabilir bir ses tonuyla konuşmakta, dinleyicilerle göz teması kurarak ve onların tepkilerine duyarlı davranarak konuşmasını mükemmel bir şekilde sürdürmektedir. Ölçütü tam anlamıyla karşılamaktadır. (16-20)	Empati kurma, tartışma, ikna etme gibi teknikleri kullanarak konuşma stratejilerine başvurmakta ve anlaşılabilir bir ses tonuyla konuşmaktadır. Dinleyicilerle göz teması kurmaya ve onların tepkilerine duyarlı davranmaya özen göstermektedir. Konuşmayı iyi bir şekilde sürdürmekte ve ölçütü karşılamaktadır. (11-15)	Nadir de olsa konuşma stratejilerine başvurmakta ve normal bir ses tonuyla konuşmaktadır. Dinleyicilerle göz teması kurmaya ve onların tepkilerine duyarlı davranmaya çalışmaktadır. Konuşmayı normal bir şekilde sürdürme gayretini harekete geçirecek öneri ve egzersizlere ihtiyaç vardır. (6-10)	Duygu ve düşüncelerini konuşma stratejilerine başvurmadan anlatmaya çalışmaktadır. Dinleyicilerle göz teması kurmadan ve onların tepkilerine dikkat etmeden konuşmaya çalışmaktadır. Dili kullanma yeterliği ile ilgili ölçütü tam anlamıyla karşılamamaktadır. Verilecek öneri ve yapılacak egzersizlerle eksiklikler giderilebilir. (1-5)
Beden Dilini Kullanma	Dinleyicilere sözel olmayan davranışlar sergilemekte ve konuşmasında beden dilini etkili bir şekilde kullanmaktadır. Konuşmasında beden dilini etkili bir şekilde kullanma ile ilgili ölçütü tam anlamıyla karşılamaktadır. (16-20)	Dinleyicilere sözel olmayan davranışlar sergilemekte ve konuşmasında beden dilini iyi bir şekilde kullanmaktadır. Konuşmasında beden dilini etkili bir şekilde kullanma ile ilgili ölçütü iyi bir şekilde karşılamaktadır. (11-15)	Konuşurken nadir de olsa dinleyicilere sözel olmayan davranışlar sergilemekte ve konuşmasında beden dilini normal bir şekilde kullanmaktadır. Konuşmasında beden dilini etkili bir şekilde kullanma konusunda bazı öneri, egzersiz ve deneyimleme çalışmalarına ihtiyaç vardır. (6-10)	Konuşmasında beden dilini kullanma ve dinleyicilere sözel olmayan davranışlar sergileme açılarından eksiklikler vardır. Eksikliklerin belli bir oranda giderilmesiyle konuşmalarında beden dilini etkili bir şekilde kullanabilme yeterliği kazandırılabilir. (1-5)
Güncellik ve Materyal desteği (konuşmanın içeriği zenginliği ve anlamsal - mantıksal görünümü)	Konuyu gerçek yaşamdan örneklerle çeşitlendirerek ve görsel - işitsel materyallerle zenginleştirerek mükemmel bir şekilde konuşmaktadır. Konuşmayı anlamsal bütünlüğe ve mantıksal tutarlılığa dikkat ederek tamamlamaktadır. (16-20)	Konuyu gerçek yaşamdan örneklerle çeşitlendirerek ve görsel - işitsel materyallerle zenginleştirerek iyi bir şekilde konuşmaktadır. Konuşmayı bütünlük ve tutarlılıkla tamamlamaktadır. (11-15)	Konuyu gerçek yaşamdan örneklerle çeşitlendirerek ve görsel - işitsel materyallerle zenginleştirerek konuşmaya gayret etmektedir. Konuşmanın bütünlük ve tutarlılık açısından nitelikli hale getirilmesi için bazı önerilere ihtiyaç vardır. (6-10)	Konuyu gerçek yaşamdan örneklerle çeşitlendirerek ve görsel - işitsel materyallerle zenginleştirmede eksiklikler vardır. Eksikliklerin giderilmesiyle konuşmaların belli bir bütünlük, tutarlılık ve zenginlik içerisinde yapılması sağlanabilir. (1-5)
Toplam Puan				

*Ölçütler, MEB (2019) *Türkçe Dersi (İlkokul ve Ortaokul 1-8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda yer verilen Konuşma kazanımları göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur.*

Sonuç ve Öneriler

İnsanların birbirleriyle olan ilişkilerini sağlayan en temel yol, konuşma ve dinleme becerilerinin etkileşimsel olarak kullanıldığı iletişim kanallarıdır. İnsanların iletişim yetkinliği ise onların eldeki iletişim kanallarını kullanırken anlama ve anlatma beceri alanlarına özellikle de dinleme ve konuşma becerilerine yönelik yeteneklerini etkin kullanabilmelerine bağlıdır. İnsanların iletişim becerisini etkili kullanabilmeleri ve yaşam kalitesini yüksek tutabilmelerinde özellikle konuşma becerisiyle ilgili yetkinliği önemli bir yer tutmaktadır. Bu iletişim yetkinliği İnsanların mesleki ve sosyal yaşamlarındaki verimliliğin ve başarının yolunu açmada da kayda değer avantajlar sunabilmektedir. Bireyler arası iletişimin sorunsuz gerçekleşmesi için kaynak ve alıcının konuşma ve dinleme becerileri bakımından belli düzeyde bir bilgiye ve yetkinliğe sahip olması gerekir. Bunun için insanların hem sosyal, kültürel, etkileşimsel farkındalıkları hem de yaşamlarındaki verimlilik açısından eğitimlerinde belli bir donanuma erişmiş olmaları gerekmektedir.

İnsanların genel olarak iletişimlerinde özel olarak da iletişimin gerçekleşmesinde en öncelikli beceriler olan konuşma ve dinleme becerilerine yönelik olarak belli düzeyde bir donanuma sahip olmaları gerekir. Bu donanım söz konusu becerilerle ilgili akademik ve teknik bilgiyle ifade edildiği kadar sosyal farkındalık ile bilişsel, duyuşsal ve psikomotor beceriler konusunda belli bir yetenek ve yetkinlik gerektirmektedir. Okullarda verilen eğitim, bu alanlarla çerçevesi çizilen yeterlikleri öğrencilere kazandırma amacına yönelik uğraşlardan oluşmaktadır. Bilişsel, duyuşsal, psikomotor ve diğer dil becerilerinin etkin kullanımı ile görünür kılınan konuşma becerisinin okullarda öğrencilere kazandırılıp etkin kullanım yeterliğine ulaştırılmasının amaca uygun gerçekleştirilmesinde ölçme ve değerlendirme çalışmalarına ihtiyaç vardır.

Konuşma becerisini sergileyebilmede sahip olunan yeteneğin, bu yeteneği kullanabilme yetkinliğin ve sürecin akışı içerisindeki gelişim durumunun belirlenmesinde birtakım ölçme araçlarını kullanmak gerekir. Öğrencilerin konuşma becerisine yönelik gelişim durumlarının ve etkili konuşabilme yeterliklerinin belirlenmesinde performans değerlendirme yaklaşımıyla hareket ederek performans değerlendirmeye uygun ölçme araçları kullanılmalıdır. Bu çerçevede gözlem kayıtları, kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formları gibi alternatif ölçme araçları kullanılabilir. Bunun yanında gerçekleştirilen eğitim uygulamaları içerisinde öğrencilerin konuşma becerisine yönelik yetkinliklerinin belirlenmesinde işe koşulabilecek en ideal ölçme aracı dereceli puanlama anahtarlarıdır. Bir diğer ifade ile öğrencilerin konuşma becerisine yönelik yeterliklerinin belirlenmesinde tüm süreci aşama aşama göz önünde tutan analitik veya bütünsel dereceli puanlama anahtarlarının kullanılması gerekir.

Kaynakça

- Arhan, S. (2007). *Öğretmen Görüşlerine Göre İlköğretim Okulları İkinci Kademedeki Konuşma Eğitimi (Ankara İli Örneği)*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara.
- Arı, G. (2013). Konuşma Öğretimi (ss. 161-187), *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Bahar, M.; Nartgün, Z.; Durmuş, S. ve Bıçak, B. (2012). *Geleneksel-Tamamlayıcı Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri* (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Başol, G. (2013). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Bıçak, B. (2014). Performans Değerlendirme (ss. 197-238), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (Editörler: M. Gömleksiz ve S. Erkan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Birgin, O. ve Küçük, M. (2012). Alternatif Ölçme Değerlendirme Araç ve Yöntemleri (ss. 159-220), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmesi* (Editörler: M. Küçük ve Y. Geçit). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çerçi, A. (2015). Türkçe Öğretmenlerinin Öğrencilerin Konuşma Becerisini Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Görüşleri. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 186-204.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Demirel, Ö. (2005). *Eğitim Sözlüğü* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğan, N. (2016). Davranışların Ölçülmesi (ss. 81-118), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmesi* (Editör: H. Atılgan). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdem, İ. ve Deniz, K. (2008). Güzel Konuşma Kurslarında Verimliliği Arttırmaya Yönelik Bir Alan Araştırması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (10), 75-90.
- Göçer, A. (2008). Performans göreviyle ilgili sunum çalışmalarının konuşma ve dinleme becerilerinin geliştirilmesine katkısı. *Dil Dergisi*, 142, 7-17.
- Göçer, A. (2015). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Konuşma Becerisinin Gelişim Durumunun Belirlenmesi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Türkçe Öğretimi Özel Sayısı, Özel Sayı II*, 47-56.
- Göçer, A. (2018). *Türkçe Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Göğüş, B. (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Gültekin, S. (2012). 'Performans Dayanaklı Değerlendirme (ss. 251-280)', *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (Editör: R. N. Ç. Demirtaşlı). Ankara: Edge Akademi Yayın Dağıtım.
- Karakoç Öztürk, B. ve Altuntaş, İ. (2012). İlköğretim İkinci Kademedeki Konuşma Eğitimine Yönelik Öğretmen Görüşleri: Nitel Bir Çalışma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 342-356.
- Kutlu, Ö.; Doğan, C. D. ve Karakaya, İ. (2014). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Lozovska-Güneş, A. (2010). *Differences and Challenges Involved In the Assessment of Speaking Skill: The Case of Three Universities in Ankara*. Middle East Technical University, Master of Arts in the Department of English Language Teaching, Ankara.
- McMillan, J. H. (2015). Performansa Dayalı Değerlendirme (ss. 259-297, çeviren: G. Ocak), *Sınıf İçi Değerlendirme* (Çeviri Editörü: A. Arı). Konya: Eğitim Yayınevi.
- MEB (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1-8. Sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Nitko, A. J. & Brookhart, S. M. (2016). Performans ve Portfolyo Değerlendirme (ss. 245-288, çeviren: G. Hacıömeroğlu), *Öğrencilerin Eğitsel Değerlendirmesi* (6. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörleri: B. Bıçak, M. Bahar, S. Özel). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özçelik, D. A. (2010). *Ölçme ve Değerlendirme* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Özdemir, E. (2011). *Güzel ve Etkili Konuşma Sanatı* (15. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Sargın, M. (2006). *İlköğretim Öğrencilerinin Konuşma Becerilerinin Değerlendirilmesi - Muğla İli Örneğinde*. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla.
- Şahin, M. G. (2019). Performansa Dayalı Değerlendirme (ss. 217-268), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmesi* (Editör: B. Çetin). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşek, H. A. (2004). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisinin Önemi ve Geliştirme Yolları*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara.
- Tekin, H. (2004). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (16. Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.
- Tekindal, S. (2014). *Okullarda Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri* (4. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Temizkan, M. (2009). Akran Değerlendirmenin Konuşma Becerisinin Geliştirilmesi Üzerindeki Etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 90-112.
- Ünalın, Ş. (2001). *Türkçe Öğretimi* (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yalçın, A. (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri - Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yangın, B. (1999). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. İlköğretimde Etkili Öğrenme ve Öğretme Öğretmen El Kitabı (Modül 4). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Yaşar, M. D. (2014). Performans Ölçülmesi (ss. 155-174), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* (Editör: S. Baştürk). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yücel, C. (2007). Sınıf İçi Değerlendirme ve Not Verme (ss. 273-311), *Ölçme ve Değerlendirme* (Editör: E. Karip). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.